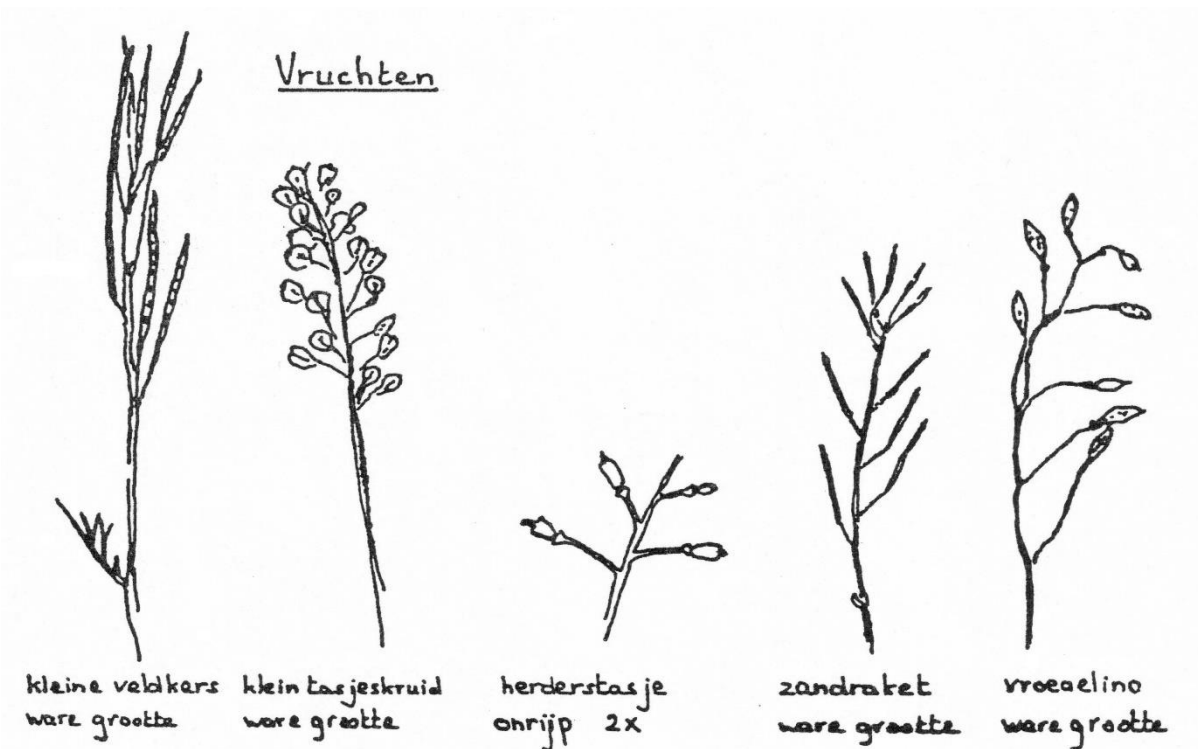

Gras is dm in te liggen. deel 4.

Witte voorjaarskruisbloemen

John Bruinsma

Bij de Kruisbloemigen zijn een aantal algemene pioniers op kale grond, die al vroeg in het voorjaar bloeien en die nogal eens met elkaar verward worden. Deze soorten hebben alle een bladrozet. De meeste ontkiemen in het najaar, overwinteren als bladrozet en bloeien het volgend voorjaar. In ons n winterse ongeduld willen we ze soms al aan die rozetbladeren benoemen v dr er bloemen of vruchten te zien zijn. Moeilijk is dat niet, als je weet waar je op moet letten.

		zeldzaamheid	
		landelijk	lokaal
Kleine veldkers	<i>Cardamina hirsuta</i>	6	8
Zandraket	<i>Arabidopsis thaliana</i>	7	8
Herderstasje	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	9	9
Klein tasjeskruid	<i>Teasalia nudicaulis</i>	7	5
Vroegeling	<i>Erophila verna</i>	7	7
6 en 7 = algemeen, 8 en 9 = zeer algemeen			

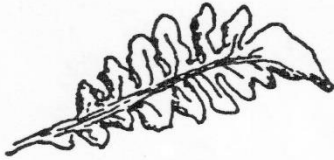
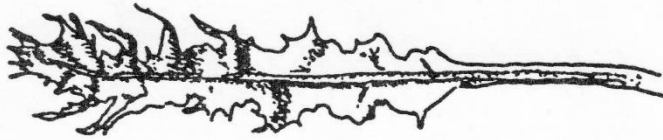
Het Herderstasje is in deze groep een beetje het buitenbeentje: hij bloeit vrijwel het hele jaar. De andere zijn meestal winterannuellen: ontkiemen in de nazomer, overwinteren als bladrozet en bloeien in het vroege voorjaar.

Het Herderstasje kan flink groot worden (50-60 cm), de andere blijven veel kleiner. Grote exemplaren van het Herderstasje hebben soms bladeren als kleine paardebloemen, maar paardebloemen zijn altijd kaal en Herderstasje heeft liggende sterharen. De moeilijkheid van Herderstasje is, dat hij zo variabel is. Niets is zo aardig als een ervaren florist zien bukken en zich oprichten met de opmerking: "Barst, al weer een Herderstasje". Ukjes van een paar centimeter kunnen al bloeien.

Het Herderstasje heeft liggende sterharen, Zandraket heeft afstaande vorkharen. Vroegeling is meestal behaard, met meest enkelvoudige haren, enkele ster- en vorkharen. Klein tasjeskruid is vrijwel altijd kaal en de Kleine veldkers is altijd kaal.

De bladeren van Kleine veldkers lijken op kleine Pinksterbloemen. Dat is op zich al een bron van verwarring! De overige (rozet)-bladeren zal ik niet beschrijven. Er zijn tekeningen van gemaakt, gedeeltelijk naar vers materiaal, gedeeltelijk naar herbariummateriaal van het Milieu Educatie Centrum.

Bladeren en beharing

sterharen op bladdeel
10x

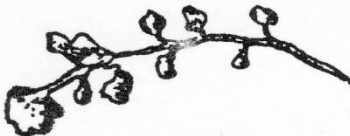
herderstasje

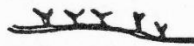
gewone haren en vork-
op bladrand, 10x

vroegeling

kleine veldkers

vork haren op
bladrand 10x

zandraket

klein tasje kruid

De vruchten van de hier genoemde Kruiskruiden verschillen nogal wat van vorm. Ook dat bevordert een goede determinatie, want de uiteindelijke vorm is vaak al te zien als de bloem nog maar net uit de knop is. Dat laatste geldt trouwens niet voor het Herderstasje: die vruchten zijn (soms/altijd?) cilindervormig en niet driehoekig. De biologie van deze pioniers is vaak zeer interessant: hoe overleef ik barre omstandigheden op open standplaatsen. Onder andere in de Nederlandse Oecologische Flora van Eddy Weeda valt daarover te lezen. De aanpassingen zitten onder andere in er vroeg bij zijn, veel zaad vormen dat lang kiemkrachtig is, meer generaties per jaar vormen. Over het verschijnen van de eerste bloemen in het voorjaar valt niet zoveel gemeenschappelijks te zeggen: Herderstasje bloeit bijna het hele jaar, Zandraket heeft een voorjaars- en een veel (veel kleinere) zomerpolulatie, Kleine veldkers bloeit vaak al voor de winter, enz. Gemeenschappelijk hebben ze zeker, dat het leuk is om al vroeg in het voorjaar op ze te letten.

Literatuur

Heukels/Van der Meijden	flora van Nederland	20e druk
E. J. Weeda	Nederlandse Oecologische flora, deel 2	1987
Joep Spronk	flora van Eindhoven	1986

tekst: John Bruinsma
tekeningen: Lente Bruinsma